

fosfor

VAKBONDEN IN NICARAGUA

STRIJDEN ZIJ AAN ZIJ

Editio

Beste lezer,

Al te vaak worden werknemers, waar ook ter wereld, tegen elkaar uitgespeeld en als elkaars concurrenten voorgesteld: wie de beste productiviteitscijfers kan voorleggen, is zeker van een volgende opdracht. Tegenover dat concurrentieverhaal een verhaal van solidariteit en samenwerking plaatsen, is aartsmoeilijk. Vakbondsmensen weten dit als geen ander. Daarom is een applaus voor onze partners in Nicaragua hier echt wel op zijn plaats. Zij zijn erin geslaagd om een jaarlijkse loonsverhoging van gemiddeld 9% af te dwingen, en dit gedurende drie jaar. Hoedje af daarvoor, want ze hebben heel wat obstakels moeten overwinnen. Obstakels zoals het klimaat dat door de Internationale Arbeidsorganisatie 'anti-syndicaal' wordt genoemd. Of de mondi-

ale economische crisis. Maar ook de manier waarop ze zelf georganiseerd zijn, bleek een obstakel dat hen kwetsbaar maakt en dat samenwerking bemoeilijkt. Ze durven dit onder ogen zien en benoemen, ze werken eraan en komen er sterker uit: daar kunnen we alleen maar bewondering voor hebben!

Annuschka Vandewalle
Algemeen Secretaris
fos - socialistische solidariteit

INHOUD

FOCUS

Vakbonden in Nicaragua
één sector, één strijd!

p. 3 - 5

INTERVIEW

Zij aan zij strijden
tegen sluitingen

p. 6

IN BEWEGING

p. 7 - 8

NIEUWS UIT HET ZUIDEN

Eigenzinnige ziekteverzekering
in Ghana

p. 9 - 10

WERELDKUKELEN

Cezerye

p. 10

SPOTS OP

Steven Duchateau

p. 11

AGENDA

p. 11

Colofon

Samenstelling en (eind)redactie: Isabel Wagemans
Vormgeving: sp.a grafische dienst
Drukkerij: Druk in de Weer. Gedrukt met vegetale
inkten op 100% gerecycleerd papier.
Met de medewerking van Ali Selvi, Frank Lensink,
Kwaku Acheampong en Wim Leysens
Alle foto's zijn © fos, tenzij anders vermeld.

fosfor (m.&o.; g.mv., stofn.) [*Lat. Phosphorus*
(Morgenster, Venus) < Gr. Phosphoros (lichtbren-
ger), licht ontvlambaar chemisch element dat in de
natuur veelvuldig in verbinding met andere licha-
men voorkomt]

Wil je **fosfor** niet langer ontvangen? En het mi-
lieu en ons budget een plezier doen? Geef ons een
seintje, en dan verwijderen wij je uit ons adressen-
bestand.

Grasmarkt 105 bus 46
1000 Brussel
tel. 02 552 03 00
fax 02 552 02 96
info@fos-socsol.be
www.fos-socsol.be
rek.nr BE16 0000 0000 7474

mijn gedacht ... mijn gedacht... mijn gedacht...

Stelling --> "Vakbonden van verschillende landen zijn heel gemakkelijk tegen elkaar uit te spelen. Samenwerking is de uitzondering, niet de regel."

Nochtans hebben de vakbonden sterke internationale netwerken opgericht. Ook de strijd voor het openhouden van de Antwerpse vestiging van General Motors toont aan dat sterke internationale vakbondsstructuren nodig zijn. De ketting is echter zo sterk als de zwakste schakel. Ondanks de geleden nederlaag werd toch de juiste weg aangetoond: een (internationaal) sterk uitgebouwde vakbondsstructuur kan de snode plannen van multinationale ondernemingen danig dwarsbomen. Het is aan ons om verder te werken aan zo een internationale gestructureerde tegenmacht.

Patrick Mertens, provinciaal secretaris
ABVV-Metaal Oost-Vlaanderen

Voor ons is het nog steeds moeilijk om op de hoogte te zijn van de gebeurtenissen in de buurlanden en om daar tijdig op te reageren. Als er een fabriek in Honduras sluit, komen we daar veel te laat achter. De communicatie verbeteren en opvolgen kost veel tijd en die vinden we vaak niet te midden van onze lange werkdagen in de maquilasector en ons dagelijks vakbondswerk. Toch denk ik dat we in elk geval de communicatie kunnen verbeteren tussen vakbonden in de regio die voor hetzelfde kledingmerk werken. Dan kunnen we een arbeidsconflict in een fabriek in een ander land via protest in onze eigen fabriek ondersteunen.

Ana Barahona, secretaris van buitenlandse relaties
van de CST-ZF, partner van fos in Nicaragua

Word fan van fos-socialistische solidariteit op www.facebook.com/fossocsol en zet de discussie verder!

VAKBONDEN IN NICARAGUA:

één sector, één strijd!

Vakbondsmensen ontslaan of zelfs de hele fabriek verhuizen: zulke vormen neemt de syndicale repressie aan in Midden-Amerika. Maar door hun krachten te bundelen, slagen vakbonden erin het tij te keren - zelfs in volle crisistijd.

“Excellente werkrachten tegen competitieve prijzen in de regio. Een laag verloop, een snelle leercurve, weinig absentisme: de Nicaraguaanse werkrachten hebben zich in geen tijd als een van de meest competitieve en productieve van de regio weten te positioneren. De 2,2 miljoen mensen van actieve leeftijd staan bekend om hun flexibiliteit en werkethiek.” Met deze woorden lokt de Nationale Commissie van de Vrijhandelszones investeerders naar Nicaragua. Ook met de totale vrijstelling van belasting op winst, eigendom, invoer enz., halen ze investeerders over de streep. De assemblagebedrijven die zich in die vrijhandelszones vestigen, de zogenaamde ‘maquilas’, zijn sinds de jaren ‘90 in heel Midden-Amerika uitgegroeid tot belangrijke economische spelers.

Volgens een rapport van het syndicaal studiecencentrum ISACC werken in Nicaragua ruim 76.000 arbeiders,

waarvan iets meer dan de helft vrouwen, in zo’n 150 bedrijven. Drie kwart van die arbeiders werken in de confectie van kleding, die veelal in Noord-Amerikaanse en Europese winkelrekken terechtkomt. Hun lonen schommelen rond de 120 dollar per maand en dekken slechts een fractie van de basisbehoeften. Niet enkel de armoede maar ook de hoge temperaturen in de fabrieken, de beperkte toegang tot sanitair en de lange werkdagen (vaak tot 12u per dag), ondermijnen de gezondheid van de werknemers.

Antisyndicaal klimaat

De arbeidsvoorwaarden zijn precair, het klimaat is antisyndicaal. Dat laatste zegt ook het Internationaal Vakverbond. Slechts in 28 van de ongeveer 150 Nicaraguaanse maquila’s zijn er vakbonden actief, dit is amper 2 op 10. En daarmee scoort Nicaragua nog het best! Arbeiders die een vakbond willen

oprichten, worden geïntimideerd. Vakbondsleders worden ontslagen of de hele fabriek wordt gesloten. Door bedrijfssluitingen zijn er tussen 2007 en 2009 wel 30 vakbonden opgedoekt, en dat heeft heus niet alleen met de economische crisis te maken.

Zo had de Sandinistische Arbeiderscentrale CST-ZF, partner van *fos*, vorig jaar af te rekenen met de dreigende sluiting van het bedrijf Kaltex. 1.300 banen stonden op de tocht, tot een groep Mexicaanse investeerders interesse toonde voor een overname. Bij het begin van de onderhandelingen stelden ze als eis dat de vakbond weg moest om het bedrijf te redden. Na hevig protest van de vakbond bij het ministerie van arbeid heeft de nieuwe werkgever uiteindelijk toch de vakbond moeten aanvaarden. Er heerst sindsdien echter nog steeds een sfeer van sterke syndicale repressie op de werkvloer.

>>

Zwaar werk en lange dagen in bedrijven die nauwelijks belastingen betalen. Toch blijven maquilawerknemers arm.

Regionale samenwerking

Dat het antisyndicale klimaat grensoverschrijdend is, blijkt uit het voorbeeld van de bedrijven New Holland en Gran Textil. Zij ruilden vorig jaar Honduras voor buurland Nicaragua. Ze waagden deze oversteek omwille van de lagere lonen en energieprijzen in Nicaragua en het onstabiele politieke klimaat in Honduras. Maar een bijkomend motief was dat ze zo van de vakbond in hun bedrijf in Honduras verlost waren.

De vakbonden versterken is dan ook broodnodig en daar zet **fos** mee de schouders onder, meer bepaald door een regionale dynamiek op gang te brengen. Frank Lensink, **fos**-medewerker in Nicaragua, haalt een paar belangrijke beweegredenen daarvoor aan: "Wat in Nicaragua gebeurt, heeft gevolgen voor Honduras en El Salvador. De landen uit die regio zijn economisch afhankelijk van elkaar en de werkgevers spelen daarop in. Dat dwingt ook de vakbonden om deze dynamiek met ar-

gusogen te volgen. Bovendien worden vakbonden uit verschillende landen met dezelfde arbeids- en mensenrechtenschendingen geconfronteerd. Dus hebben ze er ook baat bij om ervaringen uit te wisselen: wat zijn de strategieën van de ander en waarom zouden die bij ons ook kunnen werken, of juist niet?" Dat is precies wat in december vorig jaar gebeurde. Op initiatief van het vakbondsstudiecentrum ISACC en **fos** kwamen vakbondsleiders van Midden-Amerika samen in de Nicaraguaanse hoofdstad Managua om ervaringen uit te wisselen. De deelnemers dromen echter van meer: "Het zou ideaal zijn als we in de toekomst kunnen samenwerken met andere Midden-Amerikaanse landen en naar een gezamenlijke regionale agenda kunnen toewerken," aldus een van hen.

"Met de lonen van Cambodja en Vietnam kan men ook hier niet concurreren."

Dat is een nobel streven. Op dit moment is het echter al een hele opgave om dit voor één land gedaan te krijgen. In Nicaragua zijn de eerste successen op dit vlak al behaald, dankzij gebundelde krachten. De vakbeweging is erin geslaagd om een gemeenschappelijke minimumagenda op te stellen voor het overleg met de werkgevers. Met de steun van de Sandinistische regering lukte het de vakbonden om met het patronaat rond de tafel te gaan zitten en een akkoord af te sluiten over de minimumlonen in de maquilasector. Een akkoord dat geldt in alle bedrijven, ook in degene die weigerachtig staan tegenover de aanwezigheid van een vakbond.

In 2009, in volle crisistijd nota bene, is bij een eerste akkoord een loonsverhoging van 9% afgesproken en 10% voor 2010. Het tweede akkoord dateert van 2010 en legt verhogingen vast van 8% in 2011, 9% in 2012 en 10% in 2013. Dat lijkt veel, maar men mag niet vergeten dat ook de inflatiepercentages van die grootteorde zijn.

Toch mag men terecht spreken van een doorbraak. Het rond de tafel krijgen van maquilavakbonden is zelfs in Nicaragua geen sinecure: de arbeidersbeweging in het land is nog steeds zeer verdeeld, ook al is de burgeroorlog nu al enkele decennia achter de rug. Terwijl de werkgevers allemaal binnen één organisatie zitten en achter dezelfde doelen staan, telt de Nicaraguaanse maquilasector maar liefst vijf vakcentrales. In sommige fabrieken zijn meerdere vakbonden vertegenwoordigd. Vakbondsleider Roger Hernandez (CST) aarzelt niet om ook kritisch naar de eigen organisatie模ellen te kijken: "Er zijn de wetten en het patronaat die ons kwetsbaar maken. Maar ligt die kwetsbaarheid ook niet aan het huidige model van vakbondsvertegenwoordiging, waarbij iedereen zijn deeltje heeft? Ons organiseren op sectorniveau kan een uitweg bieden."

'Better Work' project

Een nieuwe springplank voor een sterkere samenwerking, dient zich aan in de vorm van een 'Better Work' project dat de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) in Nicaragua opstart.

Nicaragua is het eerste Midden-Amerikaanse land waar de IAO zo'n project lanceert. In samenwerking met het ministerie van arbeid brengt de IAO alle werkgevers en vakbonden rond de tafel om het sociaal overleg voor heel de sector een duwtje in de rug te geven. De IAO engageert zich om toezicht te

Carolina Reyes

werkte van haar 14 jaar tot haar 27 jaar in een maquilabedrijf in Honduras. "Als jong meisje vond ik de uren het moeilijkste. Na

een lange werkdag nog van 16u tot 21u naar school gaan, is zeer lastig." In augustus 2007 trok ze de deur achter zich dicht: "Op je vierendertigste word je toch ontslagen omdat je te oud bent. Ik wilde daar niet op wachten, maar een diploma halen. Ik ben actief bij een feministische organisatie en studeer rechten zodat ik de arbeiders over hun rechten kan informeren."

Pedro Ortega van CST-ZF staat de media te woord op het druk bijgewoonde Midden-Amerikaanse sectoroverleg.

houden op de naleving van de nationale arbeidswet en van haar eigen grondbeginselen over waardig werk, zodat de levenskwaliteit van de werknemer en zijn of haar familie verbetert.

Tegelijk is de IAO ervan overtuigd dat de textielindustrie competitiever moet worden en haar positie op de internationale markten moet versterken. Sociaal verantwoorde economische groei moet bijdragen tot een verhoging van de export, een verbeterde kwaliteit van de producten en tot beter opgeleide werknemers. Dit alles moet leiden tot een hogere en stabielere tewerkstelling. Een pijnpunt is dat het programma zich enkel richt op de directe arbeidsomstan-

digheden binnen de fabriek: hygiëne, verluchting, betaling overuren, voorkomen van seksuele of andere vormen van fysieke en psychische intimidatie. Het loon blijft buiten het vizier.

Noodgedwongen, volgens Frank Lensink: "Als je aan het loon komt, gaan de bedrijven weg, naar een ander land." En dan is het met onderhandelen ook gedaan. Men hoopt dus dat de lonen zullen stijgen naarmate de productiviteit en de kwaliteit van de productie in de sector toeneemt. "Een hogere kwaliteit van textiel en van afwerking moet investeerders in de toekomst overtuigen om voor Nicaragua te kiezen. Want met de lonen in Cambodja en Vietnam kan men ook hier

niet concurreren," aldus Frank Lensink. Toch ziet Pedro Ortega van CST-ZF het project als een extra kans om het proces dat in 2009 begonnen is, verder te verbreden en te verdiepen.

Estela Gonzales Mendoza van de CUS-centrale (Confederación de Unificación Sindical) sluit zich bij die visie aan: "We zullen ons als één blok opstellen tegenover de werkgevers die de belangen van het kapitaal verdedigen en geen oog hebben voor de verbetering van de arbeidsvoorwaarden. De bedrijven zullen het werk van de vakbonden meer au sérieux nemen en de relaties met de werknemers zullen een stuk menselijker worden. De regering van haar kant staat voor de uitdaging om zoveel mogelijk bedrijven bij het project te betrekken. De vrees is reeel dat sommige bedrijven het land verlaten omdat ze niet akkoord gaan met de verbintenissen die uit het overleg voortkomen. De overheid moet duidelijk maken dat een verhoogde productiviteit wel degelijk kan samengaan met respect voor de arbeidsrechten, door de efficiëntie te verhogen."

Wim Leysens, regio-verantwoordelijke Midden-Amerika
Isabel Wagemans,
redactioneel medewerker fos

Naar een eerlijk evenwicht?

Op de werkvloer in de maquilasector, en zeker de kledingbedrijven, maakten vrouwen vroeger de overgrote meerderheid uit. Tegenwoordig is er een groter man-vrouw evenwicht. Vakbondsvrouw Rosa Argentina Mendez verklaart: "De werkgever wil tegenwoordig liever mannen dan vrouwen voor het productiewerk, want die worden minder snel ziek en geven minder problemen vanwege de kinderopvang. We hebben onder andere bedongen dat er nu minstens 50% vrouwen worden aangesteld"

Lees het interview met Rosa en Erica op p.6!

Activiteit	Mannen	Vrouwen
Kledingconfectie	24.844	29.247
Agroindustrie	4.391	5.493
Interieur wagens	2.147	5.425
Call centers	1.687	1.041
Meubels	287	175
Onderdelen & acces-	235	139
Textiel	260	101
Zeefdrukken	168	88
Totaal	33.851	41.621
Procent	45%	55%

Bron: ISACC, augustus 2010: "Nicaragua: Industriële vrijhandelzones, arbeidsrechten en syndicale strategieën."

Wat kan jij doen?

Als sympathisant kan je natuurlijk rechtstreeks de fos-partners steunen, maar ook als consument kan je ervoor zorgen dat de vraag naar kledij gemaakt in menselijke werkomstandigheden, gehoord wordt.

Surf naar www.schonekleren.be en ontdek wat jij kan doen!

ERICA EN ROSA VAN SITRAISMO

Sterke vrouwen, sterke vakbond

Het is bewonderenswaardig wat Erica Cecilia Reyes en Rosa Argentina Mendez op amper vijf jaar tijd bereikt hebben met hun vakbondswerk. Een gesprek met twee moedige en veerkrachtige vrouwen.

Erica en Rosa staan aan de leiding van de jonge vakbond Sitraismo, die de rechten verdedigt van de arbeiders van Istmo Textil in Masaya, Nicaragua. De 3.800 arbeiders maken kleding voor merken als Walmart, Gap, Levi's en Footlocker.

Hoe is het jullie gelukt om hier een vakbond te vormen?

Erica: Zo'n vijf jaar geleden was er hier een zogenaamde 'witte' vakbond, gevormd door vertrouwenspersonen van de directie die hen betaalde voor hun vakbondswerk. Zij deden niets voor de arbeiders en de overeenkomsten die zij sloten werden niet nageleefd. We zijn toen zelf begonnen met het organiseren van de mensen op de werkvloer. Dat ging met horten en stoten, vanwege de tegenwerking van de directie. Het is hen meer dan eens gelukt om leiders van onze nieuwe vakbond om te kopen, waarna zij met veel geld op zak vertrokken uit de fabriek. Vervolgens konden we opnieuw van nul beginnen.

Rosa: Na drie jaar hadden we de meerderheid van de werkvloer achter ons en hebben we de directie onder druk gezet. De 'witte' vakbond wordt alleen nog maar erkend binnen de andere vestiging. In de fabriek in Masaya zijn wij de enige vakbond.

Wat hebben jullie intussen bereikt?

Erica: De laatste twee jaar is de situatie in de fabriek totaal veranderd. Voordien moesten we om de haverklap en onaangekondigd overuren draaien tot 23u 's avonds. Overuren die doorgaans niet als overuren betaald werden. Er waren allerlei beperkingen op water drinken en naar het toilet gaan. Als je protesteerde of een opdracht niet begreep, werd je geslagen of uitgescholden. Nu worden we met meer respect behandeld.

Rosa: We hebben ook grotere arbeidsstabiliteit verworven. Twee maanden geleden dreigde de directie ermee 80 mensen te ontslaan. Men zei voor hen geen werk meer te hebben. De afspraak met de directie is dat zij vóór het nemen van zo'n beslissing verplicht met ons moet overleggen en zoeken naar tewerkstellingsalternatieven. Zo zijn deze 80 medewerkers uiteindelijk overgeplaatst naar een andere fabriekshal en niet ontslagen.

Wat betekent voor jullie het afgesloten raamakkoord in de maquilasector?

Erica: Tot nu toe zijn we weinig betrokken bij het overleg. Nochtans zijn er een paar mensen van onze vakcentrale hiermee bezig. We hebben dit al een aantal keer aangeklaagd bij het bestuur van de centrale

en hopen dat hier in de toekomst verbetering in komt. Intussen is er in de vrijhandelszones buiten de hoofdstad veel te weinig controle op de uitvoering van het akkoord. Voor onszelf is het niet eens zo'n groot probleem want we hebben al veel bereikt op bedrijfsniveau. Het gaat ons vooral om de omringende fabrieken waar vaak geen sterke vakbond aanwezig is om voor de mensen op te komen.

Hoe is jullie relatie nu met de directie?

Erica: We hebben veel respect verworven van de directie en we hebben ook veel invloed door de contacten die we met de kledingmerken hebben opgebouwd. Begin 2009, toen het bedrijf wegens de politieke onrust in Nicaragua dreigde om naar Honduras te verhuizen, zijn we direct met de belangrijkste merken gaan spreken. We hebben hen uitgelegd wat de situatie van de arbeiders is en dat ze het werk absoluut niet kunnen missen. We hebben ze overtuigd om hun kledingcontracten te blijven sluiten met de fabrieken in Nicaragua. De kledingmerken hebben eerst met ons overlegd en dan pas met de directie van de fabriek!

**Frank Lensink, coördinator
Waardig Werk Midden-Amerika**

in beweging

“Ik heb een partner in het Zuiden!”

Met die uitspraak schaarden tal van mensen en organisaties zich achter de gemeenschappelijke campagne ‘Recht op Gezondheid Wereldwijd’ van fos, de Socialistische Mutualiteiten, ABVV en sp.a. Onze gezamenlijke eisen naar Belgische en Europese overheden werden voor het voetlicht gesteld, net zoals de fos-partners die opkomen voor het recht op gezondheid van de lokale bevolking in hun land.

■ Politieke eisen

Gezondheid is een mensenrecht, onze overheden zijn hiervoor verantwoordelijk. Met ons charter wijzen we hen op deze verantwoordelijkheid en reiken we concrete actiepunten aan. Reeds tientallen organisaties en honderden mensen ondertekenden het charter. Op www.partnerinhetzuiden.be kan jij dat ook nog steeds doen!

■ Onze partner in het Belgisch parlement

Een van onze eisen is dat de civiele maatschappij betrokken wordt bij het gezondheidsbeleid in elk land. Hoe belangrijk dat is en hoe ze dat voor elkaar krijgen in Peru, daarover getuigde Mario Rios, coördinator van ForoSalud, partner van fos. Hij is een expert op het vlak van volksgezondheid en bovendien een bijzonder dynamische spreker. Dat bleek onder andere op de ronde tafel over het recht op gezondheidszorg in het Belgisch parlement, waar hij enkele van onze beleidsverantwoordelijken toesprak. De ronde tafel werd georganiseerd door het Actieplatform Gezondheid en Solidariteit, waar fos deel van uitmaakt.

■ Café Solidarité

In Brugge, Geel, Gent en Leuven sprak sp.a-senator en gynaecologe Marleen Temmerman op bevlogen wijze over haar ervaring in Afrika en over waarom zij de campagne steunt. In Brugge (zie foto) deed ze dit samen met Anneke Vercoutere en in Gent kwamen ook Mil Kooyman en Patrick Mertens van het ABVV aan bod. In totaal woonden een 300-tal mensen deze ‘Café Solidarité’-avonden bij.

in beweging

Op weekend via het loket

In 39 kantoren van de Socialistische Mutualiteiten en het ABVV en op tal van stands doorheen het voorjaar kon je deelnemen aan onze wedstrijd. 2.680 mensen beantwoordden drie vragen over de campagne.

Uit de 2.029 juiste antwoorden werden de namen van Sofie Cornand (Aalst) en Lesley Franssens (Stabroek) getrokken: zij krijgen een weekend in een Floréal vakantiecentrum aangeboden door de Algemene Centrale (ABVV).

Doe ook mee! Nog de hele zomer kan je de wedstrijdbox op tal van evenementen vinden: neem een kijkje op www.fos-socsol.be. De tweede trekking vindt plaats op 16 september.

Kunstige actie voor partners in het Zuiden

De Federatie van Socialistische Mutualiteiten van Brabant staat helemaal achter de strijd van haar Ecuadoraanse partners voor het recht op gezondheid. Om hun engagement zichtbaar te maken en mensen ervoor warm te maken, riepen ze "**Kunst!g**" in het leven.

Acht kunstenaars zonden hun werk in en stelden het tentoon voor het goede doel. An Desmedt van FSMB: "Dat maakt van **Kunst!g** veel meer dan zomaar een kunstproject. Het is een engagement, een hart onder de riem voor vele mensen. Dat elk van de acht deelnemende kunstenaars één werk ter beschikking stelt om te verkopen voor dit doel, is er het bewijs van!"

Foto's van de acht werken vind je op www.fos-socsol.be

Ben je geïnteresseerd in een van deze werken of wil je ze tentoonstellen?
Laat het ons weten via **02 552 03 10** of noord@fos-socsol.be!

1

2

3

4

1. Liliane Dieu, *Anemonen* - 2. Ann Hertan, *Frida Kahlo* - 3. Simonne Buedts, *Monotype* - 4. Geva Deraeck, *drieluik 'aan de evenaar is de maan een kom een boot een hand*

EIGENZINNIGE ZIEKTEVERZEKERING IN GHANA

Op weg naar gezondheid

Een universele ziekteverzekering in een Afrikaans ontwikkelingsland? Lange tijd hielden tal van experts het niet voor mogelijk. In Ghana blaast het National Health Insurance System (NHIS) intussen zes kaarsjes uit. Een verhaal van vallen en opstaan.

Mevrouw **Akua Asantewaa** uit Akim Gyadam maakt dankbaar gebruik van de ziekteverzekering: "Op woensdag vinden de raadplegingen voor hoge-bloeddrukpatiënten plaats in het Akim Oda District ziekenhuis. Donderdagen zijn voor diabetespatiënten. Op deze twee dagen loopt de polikliniek vol omdat de patiënten er terecht kunnen voor consultaties en medicijnen. Als je de 13 Ghana Cedi (ongeveer € 6) voor de jaarlijkse bijdrage betaalt, kan je elke maand het ziekenhuis bezoeken voor raadpleging en controle. Vóór de invoering van het NHIS ging ik zelden naar het ziekenhuis voor controles. Ik wist niet eens dat ik een hoge bloeddruk had."

Voor iemand als Akua is een doktersbezoek een vrij nieuwe ervaring. Net zoals in de meeste Afrikaanse landen, hebben de gezondheidsdiensten in Ghana te lijden onder gebrekige medische voorzieningen, gebrek

aan gekwalificeerd personeel en aan betaalbare medicijnen.

De gebruikers laten betalen voor deze diensten, heeft de gezondheid geen goed gedaan. Net als heel wat andere ontwikkelingslanden, zag Ghana zich zo'n 25 jaar geleden door de Wereldbank en het IMF verplicht om 'gebruikersbijdrages' in te voeren om 'de kosten te recuperen'.

"Vóór de invoering van het NHIS ging ik zelden op controle."

In de praktijk zijn het remgelden in de meest negatieve zin van het woord: het merendeel van de Ghanezen raakte uitgesloten van het recht op gezondheidszorg. De Ghanese National Patriotic Party trok in 2000 naar de verkiezingen - en won ze - met de belofte van een nationaal ziekteverzekeringssysteem in te voeren. Na jaren van moeizame onderhandelingen zag het NHIS in 2005 het levenslicht.

Wie draagt bij?

Waar halen de Ghanezen de middelen vandaan? 70 tot 75% van de fondsen komt niet uit bijdragen zoals die van Akua, maar uit BTW. Daarop heeft Ghana heel wat kritiek gekregen. Maar: "Ghana heeft de geniale inval gehad om de melkkoe van de BTW - die overal elders de armen nog armer maakt - tot een progressieve belasting om te buigen, en is daar nog in geslaagd ook," aldus Werner Soors, expert in sociale zekerheid van het Instituut voor Tropische Geneeskunde.

Verder is 20 tot 25% van de financiering afkomstig uit subsidies van de centrale overheid en bijdragen van verzekerden uit de formele sector. De laatste 5% van de bijdragen is afkomstig van verzekerden uit de informele economie, dat wil zeggen de 80% van de Ghanezen die producten op de markt of op straat verkopen of er hun diensten aanbieden zoals schrijnwerk. Werklozen, ouderen, kinderen en extreem armen zijn vrijgesteld. Deze financieringswijze is een fundamentele verwezenlijking die Ghana op zijn palmares mag schrijven. "In

>>

Ghana is men er op democratische wijze in geslaagd om de meest begoeden, de werknemers in het staatsapparaat, mee te laten betalen voor de premies van de minst begoeden," aldus Soors, die tegelijk een aantal tekortkomingen erkent van het nog jonge systeem: "Natuurlijk is er nog wat werk aan de winke om de gezondheidsdiensten zelf sterker te maken en rechtvaardiger te spreiden, om de kostescalatie tegen te gaan en om de financieringstekorten op een stabiele manier te vullen."

Kwaliteit ondermaats

Volgens de cijfers van de Ghanese overheid steeg het aantal aansluitingen op vijf jaar tijd van 5% tot 65% van de bevolking, uitzonderlijk hoog binnen Afrika. Maar uiteindelijk is het doel een betere toegang tot de gezondheids-

zorg, niet het hebben van een lidkaart. Al in 2006 gingen leden bijna twee maal zoveel op consultatie als niet-leden. In 2009 gingen leden zelfs gemiddeld 1,5 keer per jaar op consultatie, een benijdenswaardig resultaat in vergelijking met de buurlanden. Daartegenover staat dat de kwaliteit van de zorg vaak ondermaats is, en in de armere streken van het land nauwelijks aanwezig. Daarom ook dat in de praktijk mensen in de armere streken van Ghana zich minder vaak aansluiten. Het land telt slechts 2.082 artsen, dat is één arts op 11.649 personen, ver beneden de voorschriften van de Wereldgezondheidsorganisatie.

Vakbonden betrokken

Als organisatie die ijvert voor het recht op gezondheid voor iedereen,

heeft **fos** heel veel belangstelling voor Ghana's NHIS. De verworven inzichten en ervaringen kunnen uitgewisseld worden met andere landen waar **fos** actief is. Daarom zullen we onze werking in Ghana in de toekomst richten op de gezondheidssector. De gezondheidszorg toegankelijker maken, is ook een zorg van de vakbonden in Ghana. Zo zit de secretaris-generaal van de Ghanese vakbondskoepel GTUC in het bestuurscomité van de NHIS. Het vergroten van onze samenwerking met de vakbonden in Ghana zal **fos** helpen bij het realiseren van zowel waardig werk als toegang tot gezondheid.

Kwaku Acheampong, regio-verantwoordelijke zuidelijk Afrika

TURKIJE

Cezerye

De naam is afgeleid van het woord "cezer", dat "wortel" in het Arabisch betekent.

Ingrediënten [voor 2 personen]

- 3 wortels
- 1 half glas water
- 1 glas kristalsuiker
- 10 à 15 petit-beurre koekjes
- 1 glas gemalen okkernoten
- geraspte kokosnoot

Dit recept werd ons bezorgd door Meliha Gencol uit Houthalen.

Wil jij ook je favoriete recept in deze rubriek bekendmaken? Stuur het dan naar noord@fos-socsol.be

Bereiding --> Rasp de wortels en giet er een half glas water bij --> Laat koken op een matig vuur en voeg er de suiker bij --> Wanneer de wortels gaar zijn, meng je er de gemalen petit-beurre koekjes en okkernoten doorheen (hoeveel koekjes je gebruikt hangt af van de vastheid van de wortels) --> Laat het mengsel afkoelen --> Zodra het afgekoeld is, kan je er balletjes van rollen ter grootte van een golfbal --> Hierna kan je de balletjes bestrooien met gemalen kokosnoot indien wenselijk --> Smakelijk!

Onze werking in het Zuiden en in Vlaanderen is enkel mogelijk door de inzet van heel wat mensen voor en achter de schermen.

Spots op

STEVEN DUCHATEAU

WOONPLAATS: Sint-Truiden
BEROEP: laatstejaarsstudent Internationale Politiek
BIJ fos: zetelt namens fos in de Gemeentelijke Raad Ontwikkelingssamenwerking van Sint-Truiden

WAT HOUDT DIT IN? Wij organiseren jaarlijks het Fiesta Tropical, een wereldfeest dat de jongste jaren is uitgegroeid tot een tweedaags evenement waar enkele duizenden mensen op af komen. Daar komen we ook met politieke materie naar voor: we willen de gemeente aan haar belofte houden om 0.7% van haar budget voor ontwikkelingssamenwerking te voorzien. En tot slot kennen we subsidies toe, daarvoor werken we momenteel een nieuw reglement uit.

HOE BEN JE DAARMEE BEGONNEN? Ik heb fos leren kennen omdat ik binnen de socialistische beweging heel actief ben, bijvoorbeeld bij Animo in Leuven. Maar ik ben al heel lang geïnteresseerd in andere culturen, vandaar ook mijn studiekeuze.

WAAROM VIND JE HET BELANGRIJK OM DIT TE DOEN? Ik vind dat onverschilligheid het ergste is wat er bestaat. Daarom is het belangrijk van mensen met de neus op de feiten te drukken en het belang van internationale solidariteit aan te tonen. Vandaar dat ik gestart ben met een nieuwsbrief en ook in het najaar een actieve kern van vaste in plaats van losse vrijwilligers wil starten. De respons is positief. Zo heeft sp.a Sint-Truiden vorig jaar nog een bedrag van 1.000 euro geschonken aan fos ten voordele van de Ecuadoriaanse vakbond FENACLE.

agenda...agenda...agenda...agenda...agenda...agenda

Voor meer informatie over deze en andere activiteiten:

surf naar onze website www.fos-socsol.be of bel naar 02 552 03 00.

Gezondheidsdag De Voorzorg

28 augustus,
Provinciaal Domein Bokrijk
Tal van optredens voor jong en oud.
Op de interactieve standenmarkt vind je ook fos terug!
Org. de Voorzorg Limburg

Wereldfeest

28 augustus,
Provinciaal Domein Bokrijk
Een feest met muziek, workshops en doe-activiteiten voor het hele gezin.
Lokale fos-vrijwilligers zetten er mee hun schouders onder!
Org. Provincie Limburg en het Limburgs Platform Ontwikkelingssamenwerking

Solidariteitsmaaltijd

26 september, van 12u00 tot 14u00
Zaal Morgenrood, Mechelsestraat 70, 3000 Leuven
Geniet van een heerlijke maaltijd én steun onze partners in Ecuador!
Inschrijven via 02 546 15 92
Org. Federatie van Socialistische Mutualiteiten Brabant

Dag van de Internationale Solidariteit

29 oktober, 13u00, muziekcentrum Dranouter
Debat met Marleen Temmerman, avondmaal, muzikale wandeling, fotoreportage Cuba en optredens.
Inschrijven via 056 26 82 79
Org. ABVV West-Vlaanderen

DAG VAN DE
**INTERNATIONALE
SOLIDARITEIT**

**ZATERDAG 29/10/2011
MUZIEKCENTRUM DRANOUTER**

Bedankt aan iedereen die dit voorjaar mee campagne heeft gevoerd!

Van links naar rechts en van boven naar onder ... 27 april, Roeselare, Altijd vooruit en op 't eind naar links ... 1 mei, Aalst ... 1 mei, Herk-de-Stad ... 1 mei, Antwerpen ... 21 mei, Vrijzinnigenfeest Mechelen... 31 maart, Solidariteitsmaaltijd Brussel ... 1 mei, Kapellen ... 12 mei, Café Solidarité Leuven ... 1 mei, Mortsel ... 1 mei, Leuven ... 1 mei, Brussel ... 1 mei, Gent